

ที่ มท ๐๘๙๑.๓/ว ๑๓๐๘

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมปศุสัตว์ ที่ กษ ๐๖๑๐.๐๔/ว ๑๒๓๖๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมปศุสัตว์มีนโยบายให้มีการรณรงค์ค้นหาโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกแบบบูรณาการ (X-ray) อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง โดยการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง สำหรับปี ๒๕๕๔ ได้กำหนดแผนการดำเนินงานตามโครงการเฝ้าระวังไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ ขึ้น ในระหว่างวันที่ ๑ - ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พิจารณาแล้ว เพื่อให้โครงการเฝ้าระวังไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ ในระหว่างวันที่ ๑-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อันจะส่งผลให้การควบคุมการระบาดของโรคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้พิจารณาดำเนินการดังนี้

๑. ประสานกับหน่วยงานปศุสัตว์ในระดับพื้นที่ เพื่อดำเนินการเฝ้าระวังโรค โดยสอบถามลักษณะอาการสัตว์ปีกจากเจ้าของทุกรายในระยะเวลา ๓๐ วันที่ผ่านมา พร้อมจัดทำข้อมูลดังกล่าว
๒. กรณีเมื่อทราบหรือพบสัตว์ปีกป่วยหรือตายโดยมีลักษณะน่าสงสัยโรคไข้หวัดนกให้ดำเนินการแจ้งปศุสัตว์อำเภอเพื่อตรวจสอบและเก็บตัวอย่างส่งตรวจ
๓. ร่วมกับหน่วยงานปศุสัตว์ในระดับพื้นที่ ทำลายสัตว์ปีกที่เสียชีวิตในฝูงและสัตว์ปีกบริเวณใกล้เคียงที่คาดว่าจะมีโอกาสได้รับเชื้อโรคแล้วทั้งหมดทันที โดยไม่ต้องรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการและดำเนินการตามมาตรการควบคุมโรคในพื้นที่อย่างเร่งด่วนทันที
๔. เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อรองรับสถานการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดนก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

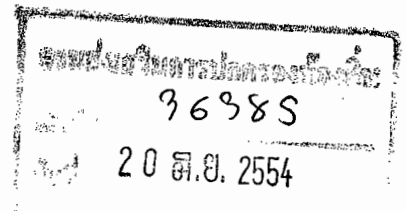
(นายชาญนะ เอี่ยมแสง)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สำนักส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วม

ส่วนส่งเสริมการจัดการด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๙๐๐๐ ต่อ ๔๑๓๒-๓

ที่ กษ ๐๖๑๐.๐๔/ว ๑๒๓๒๓

กรมปศุสัตว์
ถนนพญาไท กทม.๑๐๕๐๐

๗๕ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

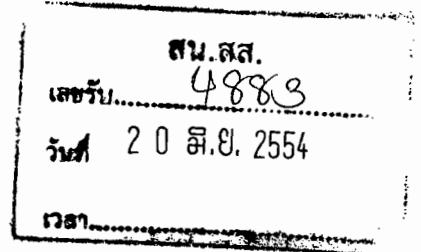
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔

ตามที่กรมปศุสัตว์มีนโยบายให้มีการรณรงค์ค้นหาโรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีกแบบบูรณาการ (x-ray) อย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง โดยการเฝ้าระวังโรคอย่างต่อเนื่อง นั้น สำหรับปี ๒๕๕๔ ได้กำหนดแผนการดำเนินงานตามโครงการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ ขึ้น ในระหว่างวันที่ ๑-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

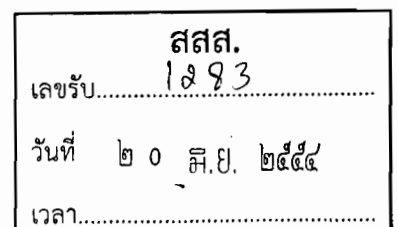
(นางสาวฉวีวรรณ วิริยะภาค)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมปศุสัตว์

สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์

โทร.๐ ๒๖๕๓ ๔๔๔๔ ต่อ ๔๑๓๗ -๘

โทรสาร ๐ ๒๖๕๓ ๔๘๖๒

โครงการเฝ้าระวังโรคใช้หัวदनกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย

ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔

๑. หลักการและเหตุผล

โรคใช้หัวदनกเป็นโรคระบาดที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากที่ผ่านมามีการระบาดอย่างกว้างในหลายๆ ประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย โดยก่อความเสียหายให้แก่อุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ปีกและเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ปีกทั่วไป และยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นโรคที่ติดต่อไปยังคนและทำให้มนุษย์เสียชีวิต ดังนั้น รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคนี้ให้หมดไป โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีเพื่อลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศ

อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะไม่พบโรคใช้หัวदनกในสัตว์ปีกมาเป็นระยะเวลามากกว่า ๒ ปี แล้ว แต่ยังคงมีรายงานการระบาดของโรคใช้หัวदनกในประเทศเพื่อนบ้านหรือประเทศในภูมิภาคเดียวกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการป้องกันการเกิดโรคขึ้นอีก กรมปศุสัตว์จึงกำหนดให้มีโครงการเฝ้าระวังโรคใช้หัวदनกเชิงรุกแบบบูรณาการของประเทศไทย ปีละ ๒ ครั้ง เพื่อการค้นหาสัตว์ป่วยอย่างรวดเร็วและแม่นยำซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานในการควบคุมโรคทำได้อย่างทันท่วงที สามารถลดการแพร่กระจายของโรคไปยังสัตว์ปีกอื่นๆ ได้นอกจากนี้ข้อมูลที่มีคุณภาพอันได้มาจากการเฝ้าระวังโรคนำมาวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ได้หลายด้าน เช่น การวิเคราะห์การเกิดโรคในเชิงเวลา การวิเคราะห์การกระจายตัวของโรคในเชิงพื้นที่ การประเมินความเสี่ยงและความรุนแรงของโรคจากดัชนีวัดความรุนแรงในสัตว์ปีกชนิดต่างๆ รวมทั้งการติดตามการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมของเชื้อไวรัส เป็นต้น โดยการดำเนินงานในครั้งนี้ ได้กำหนดให้ดำเนินการ ระหว่างวันที่ ๑-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อค้นหาโรคที่ยังอาจแฝงตัวอยู่และทำการควบคุมและกำจัดโรคโดยเร็ว
- ๒.๒ เพื่อศึกษาและประเมินภาวะโรคใช้หัวदनกในแต่ละพื้นที่

๓. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๓.๑ ควบคุมการระบาดของโรคใช้หัวदनกในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว
- ๓.๒ ทราบสภาวะโรคใช้หัวदनกในแต่ละพื้นที่ เพื่อใช้ในการวางแผนควบคุมโรค และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรคใช้หัวदनกต่อไป

๔. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- ๔.๑ หน่วยงานหลัก ได้แก่ กรมปศุสัตว์ ซึ่งประกอบด้วย
  - ๔.๑.๑ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
  - ๔.๑.๒ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ
  - ๔.๑.๓ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ทั้ง ๗ แห่ง
  - ๔.๑.๔ สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ ๑-๙
  - ๔.๑.๕ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดทุกจังหวัด

๔.๒ หน่วยงานสนับสนุน ได้แก่

- ๔.๒.๑ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- ๔.๒.๒ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข
- ๔.๒.๓ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงมหาดไทย
- ๔.๒.๔ หน่วยงานในสังกัด กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ ๑ -๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔

๖. วิธีดำเนินการ

๖.๑ การเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนกเชิงรุกด้วยอาการทางคลินิก (Clinical Active Surveillance)

เป้าหมาย : ทุกพื้นที่/ ทุกชนิดสัตว์ปีก

การดำเนินการ :

๖.๑.๑ ปศุสัตว์ตำบล/ อาสาพัฒนาปศุสัตว์/ เจ้าพนักงานสัตวบาล/ เครือข่ายเฝ้าระวังโรค/และเครือข่ายของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ดำเนินการเฝ้าระวังโรคโดยสอบถามลักษณะอาการสัตว์ปีกจากเจ้าของทุกรายในระยะเวลา ๓๐ วัน ที่ผ่านมา และเมื่อทราบหรือพบสัตว์ปีกป่วยหรือตายโดยมีลักษณะน่าสงสัยโรคใช้หวัดนกให้ดำเนินการแจ้งสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ เพื่อตรวจสอบและเก็บตัวอย่างส่งตรวจ

๖.๑.๒ สัตวแพทย์ทำการตรวจสอบสัตว์ปีกที่ป่วยตาย หากมีอาการตามนิยามโรคใช้หวัดนกให้เก็บตัวอย่างส่งตรวจ ดังนี้

๑) เก็บตัวอย่างสัตว์ปีกหรือซากสัตว์ปีก จำนวน ๒-๕ ตัว ใส่ถุงพลาสติก ๒ ชั้น แล้วมัดปากถุงให้แน่น ส่งที่สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค เพื่อตรวจวินิจฉัยโรค

๒) เก็บประวัติสัตว์ปีก (รวมทั้งพิกัดจุดเกิดโรค) กรอกลงในแบบฟอร์ม รก.๑ ส่งให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

๖.๑.๓ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอ รายงานตามแบบ รก.๑ ลงในระบบอินเตอร์เน็ต (ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนก)

๖.๑.๔ ดำเนินการทำลายสัตว์ปีกที่เหลือในฝูงและสัตว์ปีกบริเวณใกล้เคียงที่คาดว่าจะมีโอกาสได้รับเชื้อโรคแล้วทั้งหมดทันที โดยไม่ต้องรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการและดำเนินการตามมาตรการควบคุมโรคในพื้นที่อย่างเร่งด่วนทันที

๖.๑.๕ สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ประจำภาค ดำเนินการตรวจวินิจฉัยแยกโรค (Differential Diagnosis) หากไม่ใช่โรคใช้หวัดนกต้องวินิจฉัยด้วยว่า การป่วย/ ตายดังกล่าวมีสาเหตุจากอะไร และรายงานผลการตรวจวินิจฉัยโรคไปยังสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด

๖.๑.๖ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดรายงานผลการตรวจวินิจฉัยโรคที่ได้รับจากห้องปฏิบัติการตามข้อ ๖.๑.๕) หรือผลการสอบสวนโรค ลงในระบบอินเตอร์เน็ต (ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนก)

๖.๑.๗ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดให้รายงานผลการเฝ้าระวังโรคในสัตว์ปีกป่วยตายประจำวันทุกวัน กรณีไม่พบสัตว์ปีกป่วยตายให้รายงาน zero report ด้วย

๖.๒ การเฝ้าระวังโรคใช้หัวदनกเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการ ในสัตว์ปีกที่เลี้ยงบริเวณบ้าน (Back yard)

เป้าหมาย : สุ่มเก็บตัวอย่างสัตว์ปีกที่เลี้ยงบริเวณบ้านรวมถึงที่ไม่เลี้ยงเป็นลักษณะฟาร์มในพื้นที่ตำบลที่เสี่ยงต่อโรคระบาดตามกำหนด

การดำเนินการ :

- ๖.๒.๑) ให้สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ สุ่มพื้นที่ตำบลเสี่ยงต่อโรคระบาด
- ๖.๒.๒) ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สุ่มครัวเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก จำนวน ๔ ครัวเรือนทุกหมู่บ้าน ของตำบลที่กำหนด ตามข้อ ๖.๒.๑ และสุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab สัตว์ปีก ๕ ตัว (๑ หลอดตัวอย่าง) ต่อครัวเรือน (หากมีครัวเรือนไม่ครบ ๔ ครัวเรือน/หมู่บ้าน ให้เก็บตัวอย่างทุกครัวเรือนหรือถ้าครัวเรือนมีสัตว์ปีกไม่ครบ ๕ ตัว ให้เก็บทุกตัวที่เลี้ยงไว้) โดยเน้นให้กรอกข้อมูลใน แบบ ตค.๑ ให้ชัดเจนทุกรายเกษตรกรแนบไปพร้อมกับใบส่งตัวอย่าง
- ๖.๒.๓) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือสำนักงานปศุสัตว์อำเภอรายงานแบบ ตค.๑ ลงในระบบอินเทอร์เน็ต (ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคใช้หัวदनก)

๖.๓ การเฝ้าระวังโรคใช้หัวदनกเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการในเป็ดไล่ทุ่ง

เป้าหมาย : สุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab และ serum ในเป็ดไล่ทุ่งตามที่กำหนด (ไม่เก็บทุกฝูง)

การดำเนินงาน

- ๖.๓.๑) สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ สุ่มพื้นที่และจำนวนฝูงเป็ดที่เก็บตัวอย่าง
- ๖.๓.๒) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด สุ่มฝูงเป็ดไล่ทุ่งที่จะเก็บตัวอย่าง โดยให้เก็บตามจำนวนฝูงและอำเภอที่กำหนดไว้ ตามข้อ ๖.๓.๑
- ๖.๓.๓) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab ฝูงละ ๖๐ ตัว (๑๒ หลอดตัวอย่าง) และ serum สุ่มเก็บฝูงละ ๓๐ ตัว (ตัวอย่าง cloacal swab และ serum ให้เก็บตัวอย่างจากเป็ดตัวเดียวกัน) โดยเน้นให้กรอกข้อมูลในแบบ ตค.๑ ให้ชัดเจนทุกรายเกษตรกรแนบไปพร้อมกับใบส่งตัวอย่าง

๖.๔ การเฝ้าระวังโรคใช้หัวदनกเชิงรุกทางห้องปฏิบัติการในตลาดค้าสัตว์ปีกมีชีวิต (ไก่หรือเป็ด)

เป้าหมาย : สุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab สัตว์ปีก ในตลาดค้าสัตว์ปีกทุกแห่งในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การดำเนินงาน

- ๖.๔.๑) ให้สำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร สุ่มร้านค้าสัตว์ปีก จำนวน ๕ ร้าน ต่อแห่ง (หากมีไม่ครบ ๕ ร้าน ให้เก็บทุกร้าน) และสุ่มเก็บตัวอย่าง cloacal swab ร้านละ จำนวน ๑๐ ตัว โดยเน้นให้เก็บในสัตว์ปีกที่มีลักษณะซึม อ่อนแอ หรือแสดงอาการป่วย

๖.๔.๒ สำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร รายงานแบบ ตก.๑ ลงในระบบ อินเทอร์เน็ต (ระบบสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังโรคใช้หวัดนก)

๖.๕ การตรวจวินิจฉัยและรายงานผล

๖.๕.๑ การตรวจวินิจฉัย : สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ ประจำภาค ดำเนินการตรวจตัวอย่างดังนี้

- ๑) ตรวจตัวอย่างสัตว์ปีกหรือซากสัตว์ปีกเพื่อหาสาเหตุของการป่วยตาย
- ๒) ตรวจตัวอย่าง cloacal swab โดยการแยกเชื้อไวรัส Avian influenza หรือ Newcastle disease

๓) ตรวจตัวอย่าง serum โดยวิธี HI test (H5 และ H7)

๖.๕.๒ การรายงานผล : สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ/ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ ประจำภาค รายงานผลดังนี้

๑) รายงานผลการตรวจวินิจฉัยแยกโรค (Differential Diagnosis) ให้สำนักงาน ปศุสัตว์จังหวัด

๒) รวบรวมผลการตรวจตัวอย่าง cloacal swab และ serum ให้ สคบ. ตามแบบฟอร์ม ตก. ๒ ปรับปรุงใหม่ และ แบบฟอร์ม ภร.๒ ในรูปแบบ Spread Sheet โดยใช้โปรแกรม MS Excel ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ภายในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

๖.๖ กรณีผลการตรวจวินิจฉัยเป็นโรคใช้หวัดนก ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ และมาตรการที่กรมปศุสัตว์กำหนดไว้

๗. การติดตามประเมินผล

สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัย ออกติดตามและประเมินผลการดำเนินงานสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดในพื้นที่ และรายงานมายังสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ภายในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

๘. งบประมาณ

กิจกรรมป้องกัน แก่ไขและเตรียมความพร้อมรับปัญหาโรคใช้หวัดนก โดยสำนักควบคุม ป้องกันและ บำบัดโรคสัตว์ ได้โอนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว